

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر

«مدیریت پژوهشی»

گزارش نهایی طرح پژوهشی

« بررسی آگاهی ، عملکرد و نگرش پرستاران شاغل در زمینه قوانین و مقررات حرفه ای
در مراکز درمانی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی بوشهر در سال ۱۳۹۰ »

مجریان طرح : دکتر فائزه جهانپور
زهرا صدیقی

سال ۱۳۹۰

سپاسگزاری:

از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر که با تصویب طرح و تامین اعتبار لازم، در انجام این پژوهش همکاری همه جانبه داشتند و همچنین از سوپروایزرهای آموزشی بیمارستانهای مورد پژوهش (۱۷شهریور برازجان، امیرالمومنین گناوه، چرومی گناوه، امام خمینی کنگان، زنبیه خورموج، بنت الهدی بوشهر) قدردانی و تشکر به عمل می آید.

فهرست مطالب:

عنوان	صفحه
- عنوان پژوهش	
- تشکر و قدردانی	
- خلاصه گزارش	۱.....
- مقدمه	۲.....
- مروری بر مطالعات	۳.....
- مواد و روشها	۴.....
- بحث	۵.....
- جداول	۵.....
- منابع و مآخذ	۸.....

خلاصه گزارش:

مقدمه: آگاهی از قوانین و روند رسیدگی به تخلفات نه تنها باعث اعتلای اندوخته های علمی می شود، بلکه مانع از انجام اعمال مغایر با شئونات اخلاقی و حرفه ای خواهد شد. این مطالعه با هدف تعیین میزان آگاهی، عملکرد و نگرش پرستاران شاغل نسبت به قوانین و مقررات حرفه ای آنان انجام شده است.

روش کار: پژوهش حاضر از نوع توصیفی می باشد در این بررسی ۹۳ نفر از پرستاران شرکت داشتند. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه ای بود که توسط پژوهشگر و با مطالعه کتب و مقالات و تحقیقات قبلی انجام شده تهیه گردید و مشتمل بر دو قسمت بود: بخش اول مربوط به اطلاعات دموگرافیک و بخش دوم به منظور اندازه گیری میزان آگاهی، عملکرد و نگرش پرستاران نسبت به قوانین و مقررات حرفه ای تنظیم گردید. این قسمت حاوی ۹۰ سوال پنج گزینه ای بود، سوالات با توجه به قوانین موجود در سه بخش اطلاعات حقوقی، اطلاع از شرح وظایف و انواع تخلفات و مجازاتهای متناسب با تخلفات، طراحی شدند.

نتایج: ۷۵/۸ درصد مشارکت کنندگان در این مطالعه زن و ۲۳/۷ درصد مرد بودند و ۹۱/۲ درصد دارای مدرک کارشناسی و ۳۴/۵ درصد آنها سابقه کار بین ۱۱-۶ سال داشتند. فقط ۳۷/۶ درصد نمونه ها سابقه آموزش قوانین و مقررات را داشته و ۶/۷ درصد سابقه مواجهه با مشکلات قانونی را ذکر کرده اند. همچنین از نظر آگاهی ۲/۶ درصد در گروه ضعیف، ۹۰/۷ درصد در گروه متوسط و ۶/۷ درصد در گروه قوی قرار دارند. وضعیت عملکرد نیز ۵/۵ درصد در گروه پائین، ۶۱/۳ درصد در گروه متوسط و ۳۸/۱ درصد در گروه بالا و از لحاظ نگرش نیز ۲۴/۷ درصد از نگرش پایین، ۷۳/۷ درصد از نگرش متوسط و ۱/۵ درصد از نگرش بالا برخوردار بودند.

نتیجه گیری:

سطح آگاهی، عملکرد و نگرش از قوانین و مقررات حرفه ای پرستاران در حد مطلوب نبوده است و این امر لزوم برگزاری دوره های آموزش ضمن خدمت را در این زمینه نشان می دهد.

کلمات کلیدی: اخلاق حرفه ای، نگرش، عملکرد، آگاهی، قانون، پرستار

مقدمه :

زندگی حرفه ای با مجموعه ای از مقررات و قوانین بهم آمیخته است . در هریک از مشاغل پذیرفته شده اجتماعی توفیق نصیب کسانی می شود که علم و آگاهی بیشتری بر مقررات و قوانین حاکم بر شغل و حرفه و تخصص خود دارند و در پرتو این آگاهی می توانند با مسائل طرح شده در محیط شغلی و اجتماعی برخورد صحیح داشته باشند ، بعبارت دیگر هرچند توفیق افراد با میزان دانش و تخصص آنها ارتباط دارد ، اما علم بر مقررات و قوانین حاکم بر شغل و حرفه ای که انتخاب می کنند عامل مهم عمده در تعیین سرنوشت شغلی است زیرا به آنها اجازه می دهد تا از دیدگاه وسیعتری بر امور شغلی خود نگریسته و از قدرت بیشتری بهره مند شوند (۱)

قانون یک ضرورت اجتناب ناپذیر اجتماعی است که زیر بنای رشد و تعالی جامعه را تشکیل می دهد . یکی از سازمان ها و حرفه هایی که در اعتلای سطح سلامتی جامعه نقش دارد حرفه پرستاری است و به عنوان یک حرفه در قبال ارائه خدمات خود باید پاسخگو باشد و مسوولیت پذیری و اصل عدم آسیب رسانی به بیمار را در حین مراقبت مد نظر داشته باشد (۲) .

هدف اصلی و غایی حرفه پرستاری تامین بهبودی و سلامت بشریت است . تحقق این امر نه تنها از طریق علمی ، بلکه از روش های اخلاقی صحیح و برقراری ارتباط با مددجو، قابل دسترسی می باشد (۳). امروزه پرستاران مسوولیت های بیشتری نسبت به گذشته دارند و توسعه ی نقش آنها ایجاب می کند که برخوردار از سطح آموزشی ، علمی و مهارتی بالایی بوده و توانایی تصمیم گیری داشته باشند (۴) . یکی از مسوولیت های مهم هر پرستار آشنا بودن به قوانین استخدامی ، شرح وظایف و استانداردهای شغلی ، اهداف و مقاصد سازمان مربوطه ، همچنین از مواردی که به عنوان تخلف و قصیر ، خطا و سهل انگاری در حرفه پرستاری شناخته شده اند ، از مسوولیت های خود در رابطه با شهادت دادن در مورد حوادث بیمارستانی ، وصیت بیماران ، گرفتن رضایت نامه و.... آگاهی داشته و مسائل قانونی را بشناسد و از مسائل مربوط به خودداری از انجام مراقبت و درمان آگاه ی داشته باشد و در مورد منافع قانون گذاری و نظام قضاوت کشور در حرفه خود شناخت و آگاهی بدست آورند (۵) .

کسب آگاهی نسبت به موضوعی باعث ایجاد نگرش نسبت به آن موضوع می گردد و نگرش مثبت باعث اجرای دقیق تر و بهتر آن قانون می گردد در حالی که نگرش منفی باعث نفی و طرد آن مسئله و بالطبع اجرا نیز نخواهد شد (۶) .

پس اولین قدم در مصونیت از افتادن به دام های قانونی آگاهی از قانون است . اما قبل از هر چیز پرستار باید بداند که ایمنی مددجو مهمترین اصل است . اگر پرستار آنچه که بهترین و ایمن ترین است برای مددجو انجام دهد شانس قرار گرفتن در معرض دردهای قانونی را به طور کلی کاهش می دهد (۷)

متأسفانه مسائل اخلاقی بسیاری در سازمان های بهداشتی و درمانی وجود دارد که مدیران را در این قبیل سازمانها دچار سردرگمی کرده است از جمله سهل انگاری ، رفتارهای غیر انسانی با بیمار ، ان و مراجعین و بستگان آنان ، اعتیاد کارکنان ، بی احترامی به ارباب و رجوع و غیره و تحقیقات در زمینه مسائل اخلاقی و

قانونی در حرفه پرستاری نیز چندان صورت نگرفته است و کمبود مسائل آموزشی و واحدهای درسی در زمینه قوانین و مقررات حرفه ای به چشم می خورد لذا انجام پژوهش حاضر گامی برای نشان دادن نیازهای آموزشی پرستاران شاغل می باشد . تا با برگزاری کلاس های آموزش ضمن خدمت برای پرستاران این ضعف ها جبران گردد. هدف از این مطالعه نیز تاکید بر ضرورت تدوین قوانین و مقررات ناظر بر حرفه پرستاری و آشنا نمودن دانشجویان و شاغلین این حرفه خطیر و پر اهمیت با حدود وظایف و شاغلین مسئولیت های خود در قبال جامعه ، بیماران و سایر حرف پزشکی می باشد . در صورتی که پرستاران آگاهی و دانش لازم پیرامون حقایق مربوط به موارد قانونی و اخلاقی حرفه خود داشته باشند می توانند بسیاری از مشکلات اخلاقی و حرفه ای خود را برطرف نمایند .

مروری بر مطالعات قبلی :

در مطالعه ای که توسط نگارنده و همکاران (۱۳۷۹) در زنجان انجام شد آگاهی پرستاران و ما ما های بیمارستان زنجان در زمینه موضوعات اخلاقی ، ۵۷/۷ درصد در حد خوب و ۳۵/۸ درصد در حد متوسط بوده است (۸) . اما در تحقیقی که در بارباداس انجام گرفت ۲۹ درصد از پزشکان و ۳۷ درصد از پرستاران دانش کمی در زمینه جزییات کمیته اخلاقی بیمارستان داشته و مسائل اخلاقی و قانونی را به عنوان یک نیاز تلقی کرده و آموزش پرستاران را لازم دانسته اند . (۹)

در مطالعه دیگری در بلژیک که دانش پرستاران در باره کدهای اخلاقی از صفر تا ۷۵/۵ درصد گزارش کرده ، توصیه نموده اند کدهای اخلاقی به عنوان راهنمای عملی پرستاران تدوین شود تا موقعیت های حرفه ای پرستاران بهبودی یابد (۱۰) . بر اساس یک تحقیق در مشهد در سال ۱۳۷۷ نتایج به دست آمده نشان داده است که ۴۰/۵ درصد پرستاران تا حدودی از شرح وظایفشان آگاهی داشته و ۳۳ درصد آنها شرح وظایف را مبهم توصیف نموده اند . پس اولین قدم در مصونیت از افتادن به دام های قانونی است . اما قبل از هر چیز پرستار باید بداند که ایمنی مددجو مهمترین اصل است . اگر پرستار آنچه که بهتر ین و ایمن ترین است برای مددجو انجام دهد ، شانس قرار گرفتن در معرض دردسره های قانونی را به طور کلی کاهش می دهد (۱۱) . سیرتی در مطالعه ای که در سال ۱۳۷۷ در دانشگاه بقیه اله انجام داد نشان داد که آگاهی و شناخت پرستاران از مسائل قانونی در حرفه خود (۴۰/۸ درصد) در حد کم و بسیار کم و تنها (۱۷/۶ درصد) در حد زیاد بود . همچنین متاسفانه (۵۷/۶ درصد) از واحدهای پژوهش در طول خدمت خود شاهد قصور و کوتاهی وظایف از سوی همکاران خویش بوده اند که به مواردی از قبیل (۳۸/۴ درصد) غیبت بدون اجازه و هماهنگی قبلی ، (۳۶/۸ درصد) سرپیچی از دستورات مافوق اشاره نموده اند (۱۲) .